

รายวิชา ศิลปะ (นาฏศิลป์)

รหัสวิชา ศ๒๒๑๐๑

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

เรื่อง หลักและวิธีการวิเคราะห์วิจารณ์
การแสดงนาฏศิลป์

ครูผู้สอน ครูโชติกา สมพงษ์

ครุภัณฑ์ ทองทิพย์

เรื่อง หลักและวิธีการวิเคราะห์
วิจารณ์การแสดงนาฏศิลป์

สื่อวีดิทัศน์นี้ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

ขอขอบคุณสื่อวีดิทัศน์

ระบำ ไกรลาสสำเร็จ (ชุดใหญ่) กำกับโดย อ.ศุภชัย จันทร์สุวรรณ
(ศิลปินแห่งชาติ) โดยบัณฑิตพัฒนศิลป์

เผยแพร่โดย Siammelodies

เผยแพร่วันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๖๔

ที่มา https://www.youtube.com/watch?v=9cOM_5WleXs

คำถามชวนคิด

การแสดงนาฏศิลป์ไทยหรือสากลชุดใด
ที่นักเรียนชมและรู้สึกประทับใจ พร้อมกับบอก
เหตุผลถึงความประทับใจ หรือความสวยงามของ
การแสดงชุดนั้น

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องหลักการวิเคราะห์วิจารณ์การแสดงนาฏศิลป์
๒. นักเรียนสามารถอธิบายเรื่องหลักวิเคราะห์วิจารณ์การแสดงนาฏศิลป์ได้อย่างถูกต้อง
๓. นักเรียนสามารถวิเคราะห์วิจารณ์การแสดงนาฏศิลป์ได้อย่างเหมาะสม

หลักและวิธีวิเคราะห์การวิจารณ์การแสดงนาฏศิลป์

๑. การบรรยาย

ผู้วิจารณ์ต้องสามารถพูดหรือเขียนในสิ่งที่รับรู้ด้วยการฟัง ดู รู้สึก รวมทั้งการรับรู้คุณสมบัติต่าง ๆ ของการแสดง โดยบรรยายแจกแจงส่วนประกอบต่าง ๆ ของการแสดงได้ เชื่อมโยงหลักเกณฑ์ศิลปะสาขาต่าง ๆ เข้าด้วยกันได้ หรือจะแยกเป็นส่วน ๆ ก็ได้

หลักและวิธีวิเคราะห์การวิจารณ์การแสดงนาฏศิลป์

ตัวอย่าง การแจกแจงองค์ประกอบของการแสดงนาฏศิลป์

๑. **ท่ารำ** ใช้ภาษาทางนาฏศิลป์สื่อความหมายได้ถูกต้องและเข้าใจง่าย ปฏิบัตินาฏยศัพท์ได้ถูกต้องตามมาตรฐานเป็นส่วนใหญ่
๒. **ดนตรีประกอบ** บรรเลงไพเราะ จังหวะเหมาะสมกับการแสดง และแนวคิดการแสดง
๓. **คำร้อง** ใช้คำร้องที่มีความหมายเข้าใจง่ายสำหรับผู้ชมในระดับประถมศึกษา

หลักและวิธีวิเคราะห์การวิจารณ์การแสดงนาฏศิลป์

๔. การแต่งกาย การแต่งหน้า แต่งกายแต่งหน้าสวยงาม เรียบร้อย เหมาะสมกับแนวคิดการแสดง และช่วงวัยของผู้แสดง ระดับประถมศึกษา

๕. อุปกรณ์ประกอบการแสดง เป็นดอกบัวประดิษฐ์สวยงาม น้ำหนักเบา สีเหมาะกับ เครื่องแต่งกาย

หลักและวิธีวิเคราะห์การวิจารณ์การแสดงนาฏศิลป์

๒. การวิเคราะห์องค์ประกอบต่าง ๆ ในผลงาน

- รูปแบบของนาฏศิลป์ เช่น ระบำ รำ ฟ้อน ละคร โขน ละคร
แต้่นรำ
- ความเป็นเอกภาพของนาฏศิลป์ไทย เช่น การจัดแถว เครื่อง
แต่งกาย อุปกรณ์ประกอบการแสดง
- ความงดงามของการรำและองค์ประกอบอื่น ๆ ความงาม
ด้านวรรณคดี ลีลาการแสดงเฉพาะตัว หรือเทคนิคพิเศษอื่น ๆ

หลักและวิธีวิเคราะห์การวิจารณ์การแสดงนาฏศิลป์

๓. การตีความและการประเมินผล

ผู้วิจารณ์ต้องกล่าวถึงผลงานนาฏศิลป์โดยรวมว่าผู้จัดทำผลงานพยายามจะสื่อความหมายหรือเสนอแนะเรื่องใด เช่น เรื่องเกี่ยวกับพุทธศาสนา นิทานพื้นบ้าน ความเชื่อ ยุคสมัย เป็นต้น

ส่วนการประเมินนั้นเป็นการตีค่าของการแสดงโดยต้องครอบคลุมประเด็น ดังนี้ แสดงได้ถูกต้องตามแบบแผน ผู้แสดงมีทักษะ สุนทรียะ มีความสามารถ และมีเทคนิคต่าง ๆ นอกจากนี้ ต้องประเมินรูปแบบลักษณะของงานนาฏศิลป์ ความคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น

หลักและวิธีวิเคราะห์การวิจารณ์การแสดงนาฏศิลป์

คุณสมบัติของผู้วิจารณ์การแสดง มีทั้งหมด ๔ ข้อ ได้แก่

๑. มีความรอบรู้

มีความเข้าใจในเรื่องที่จะวิจารณ์เป็นอย่างดี ผู้วิจารณ์ควรศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ของศาสตร์ที่จะวิจารณ์ และศึกษาหลักการวิจารณ์งานประเภทต่าง ๆ ด้วยเพื่อทำให้บทวิจารณ์น่าเชื่อถือ

ดังนั้น ผู้วิจารณ์การแสดงนาฏศิลป์ ควรมีความรู้เกี่ยวกับหลักการแสดงนาฏศิลป์ องค์ประกอบนาฏศิลป์ และดนตรี เพื่อให้สามารถวิเคราะห์และวิจารณ์การแสดงนาฏศิลป์ได้ถูกต้อง

หลักและวิธีวิเคราะห์การวิจารณ์การแสดงนาฏศิลป์

๒. มีความทันสมัยต่องานวิจารณ์

สนใจติดตามข่าวสารอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เป็นผู้ที่มีความรู้รอบ มุมมอง กว้างขวาง นำไปสู่ความเข้าใจ เห็นอกเห็นใจต่อศิลปินที่สร้างสรรค์งานที่มีแนวคิด ที่แตกต่างจากงานทั่วไป และไม่ควรแสดงทัศนะที่ต่างประเด็น ตัวอย่าง

- การแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยแบบนามธรรม เป็นการแสดงที่ซ่อนอารมณ์อย่าง ลึกซึ้ง ผสมศาสตร์ต่าง ๆ และซับซ้อนจนเกิดเป็นผลงาน ผู้วิจารณ์ต้องมีความ ทันสมัยและเปิดใจรับศิลปะแนวสมัยใหม่ วิจารณ์อย่างเข้าใจวัตถุประสงค์การแสดง ตรงประเด็น และสร้างกำลังใจให้ศิลปินพัฒนาผลงานต่อไป

หลักและวิธีวิเคราะห์การวิจารณ์การแสดงนาฏศิลป์

๓. ต้องมีญาณทัศน์

คือ มีความคิดเฉียบแหลม หยั่งรู้ถึงแก่นเรื่อง ไม่พิจารณาแต่เพียงผิวเผิน และด่วนสรุป ซึ่งการจะฝึกฝนตนเองให้เป็นผู้มีญาณทัศน์ทำได้โดยการสังเกต การลองตั้งคำถาม ตั้งสมมติฐาน และติดตามหาคำตอบด้วยความตั้งใจ

ตัวอย่าง ผู้วิจารณ์การแสดงนาฏศิลป์จะต้องมีความเข้าใจเนื้อเรื่องที่ใช้ในการแสดง และสังเกต วิเคราะห์ ว่าผู้แสดงถ่ายทอดอารมณ์ได้ถูกต้องตามเนื้อหาเรื่องหรือไม่ โดยไม่ด่วนตัดสินใจ

หลักและวิธีวิเคราะห์การวิจารณ์การแสดงนาฏศิลป์

๔. มีความเที่ยงธรรม

ต้องตั้งตนเป็นกลาง ไม่กล่าวชมเพราะมีความสัมพันธ์ที่ดีส่วนตัว หรือเพราะมีกรอบความคิดและรสนิยมที่คล้ายกัน ขณะเดียวกันก็ไม่ติ เพราะไม่ชอบบุคคลหรือไม่ถูกกับรสนิยมตนเอง

ในทางจริยธรรมผู้วิจารณ์การแสดงนาฏศิลป์ควรวิจารณ์อย่างเป็นกลาง ใช้ถ้อยคำสุภาพ เอาเหตุผลและหลักการแสดงมาเป็นที่ตั้ง เพื่อให้ผู้แสดงและผู้สร้างสรรค์การแสดงทราบข้อบกพร่องและนำไปปรับแก้ไขให้การแสดงดีขึ้น และมีกำลังใจในการสร้างผลงานต่อไป

กิจกรรม

คำชี้แจง : ให้นักเรียนศึกษา
การแสดงนาฏศิลป์ไทย
วิเคราะห์ วิจารณ์การแสดง
โดยบันทึกลงในใบงาน

ใบงานที่ ๑ เรื่อง หลักและวิธีการวิเคราะห์การวิจารณ์การแสดงนาฏศิลป์
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง หลักและวิธีการวิเคราะห์การวิจารณ์การแสดงนาฏศิลป์
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง หลักและวิธีการวิเคราะห์การวิจารณ์การแสดงนาฏศิลป์
รายวิชา ศิลปะ (สาระ นาฏศิลป์) รหัสวิชา ศ๒๒๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนศึกษาการแสดงนาฏศิลป์ไทย วิเคราะห์ วิจารณ์การแสดง โดยบันทึกลงในใบงานตาม
หัวข้อ ดังนี้

แบบบันทึกการชมการแสดงนาฏศิลป์ไทย

๑. การแสดง ชื่อ
๒. ทำรำ ที่ใช้ในการแสดงเป็น.....
- ๓.ฉากประกอบการแสดงเป็นอย่างไร.....
- ๔.เครื่องแต่งกายที่ใช้ในการแสดงนี้เป็นอย่างไร.....
- ๕.อุปกรณ์ประกอบแสดงมีหรือไม่..... มีลักษณะอย่างไร.....
- ๖.ดนตรีเป็นอย่างไร.....
- ๗.คำร้องการแสดงเป็นไร.....
- ๘.การแสดงชุดนี้มีความเป็นเอกภาพหรือไม่..... อย่างไร.....

สื่อวีดิทัศน์นี้ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

ขอขอบคุณสื่อวีดิทัศน์

ระบำไตรรัตน์วิจิตร นิรมิตมงคลสุข

เผยแพร่โดย ชัย อุทัยธรรม

เผยแพร่วันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗

ที่มา <https://www.youtube.com/watch?v=sZwabiwOayE>

หลักและวิธีวิเคราะห์การวิจารณ์ การแสดงนาฏศิลป์

๑. การบรรยาย

๒. การวิเคราะห์องค์ประกอบต่าง ๆ
ในผลงาน

๓. การตีความและการประเมินผล

คุณสมบัติ ของผู้วิจารณ์การแสดง

๑. มีความรอบรู้

๒. มีความทันสมัยต่องานวิจารณ์

๓. ต้องมีญาณทัศน์

๔. มีความเที่ยงธรรม

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง

รำวงมาตรฐาน (๑)

สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th

สิ่งที่ต้องเตรียม

- ใบความรู้ เรื่อง รำวงมาตรฐาน
- กระดาษ A4 คนละ ๑ แผ่น

